

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Inventio Et Miracula. S. Gisleni, Scripta ab anonymo, S. Gerardi discipulo,
seculo X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A Il Hinc sub finem seculi IX aut seq. initium scripsisse anonymum collige.

INVENTIO ET MIRACULA.

S. GISLENI,

Scripta ab anonymo, S. Gerardi discipulo, seculo X.

Obruta alta
oblivione S.
Gisleni reli-
quix
a

B Post multa certamina, quæ confessor Domini Ghyslenus spirituali agone, mundo spectante, certaverat, post longa conciamina a, quibus bellator corpus proprium mactando cruciaverat, tandem consummato cursu, victore spiritu, exemptus seculo in Sanctorum transfertur requiem, jungendus Domino: quia, quem fideliter eatenus contemplan- do sitiverat, jam absque nebula carne molis perfrendum sibi concessum impetrarat. Porro compago corporis gremio terræ olim suscepi- ta latens tegebatur b: peccatis enim nostris exigentibus, tantus Patrocinator, mortalibus profuturus, palam aberat; ipsi quidem festina * paradisi gaudia in compensationem suorum laborum feliciter redduntur, sed ejus patrocinia in convalle plorationum hactenus moerentibus miserabiliter abundant, sic multa vertigine labentium annorum occultata, ut jam quoque ipsa merita fierent velut ignota: locus etiam, quo febriles deduxerat dies, qui viro Dei paradisiaca amenitas, incuria præsidendum pene ut lustrum feralis in pristinum jam redigebatur desertum c, sed non in perpetuum. Hæc ad tempus facta oblivio; nec passa est divina miseratio servi sui merita diutius sopita delitescere, magis intercessionum beneficia quærentibus vitam ejus cunctis fidelibus in exemplo tribuere.

sub annum
929.

d

e

f

g

2 Agitur ergo sive proditur istud tempore congruo, imo superno respectui placito, scilicet Henrico Saxonum rege, Franciæ Austriasi- orum sive Germaniæ gerente insignia sceptræ d, Ghisleberto earumdem regionum duce vel consule e, ut per principes famosi nominis promul- garetur celebre nomen latius famosi miraculi; denique hiis diebus quidam presbyter, Teutfri- dus nomine, prædictum locum, quo veneran- dus vir, basilica constructa, sepeliri se manda- verat, qui tunc Ursidoncus, modo Cella S. Ghysleni nomen sortitur, per successionem ad explendum inibi sacerdotale debitum, videlicet sui gradus officium, acceperat, sibi in villa proxima, quæ vocabulo dicitur Hornutum f, hospitium deputaverat: tantum quippe secretus vel inaccessibilis locus monasterii illius videba- tur, quod præ horrore solitudinis etiam inhabi- tabilis fieret. Fuerat quidem dudum cujusdam abbatis, Elephantis nomine g, studio in meliori statu reparatus, sed, eo decedente habitatori- busque sublati, in antiquam revertebatur solitu- dinem.

Octobris Tomus IV.

3 Presbytero igitur moras illic agente, cœpe- runt de remotis partibus diversarum regionum ad eum confluere, significatum sibi esse fatentes, semidei Ghysleni membra in sæpe dicto monaste- rio humata jacere, et a loco sepulturæ transferri oportere. Cumque locus sepulchri ab ipsis igno- raretur, et presbyter fidem minime adhibens, negligenter, quæ sibi dicta fuerant, omitteret, adeo res divino nutu fidei capax apparuit, ut idem locus, quo tumulus fuerat, cœlitus ibi facto mira- culo, evidenter claresceret. Nam ex villa Tiedeias h, quæ regionis finitima videtur, rusticorum quidam luminum acie privatus, nomine Beche- rus, per revelationem audivit, quod ecclesiam S. Petri, id est, Cellam, qua S. Ghyslenus quiesce- ret, sollicita visitatione adiret, cui confestim parenti contigit, noctu adesse illuc, ecclesiæ ostiis obseratis; hac necessitate cogente, ante parietem a parte Orientis pervigilem mansisse: mane illuscente, dolore nimio ipsis orbibus cor- reptus est, cumque aquam requireret ex ea, quam lacunis collectam humo forte hauserat, eos- dem leniter attactos fovit, mox caligine detersa pristinum recuperavit lumen oculorum. Presbyter adhuc diffidens, consilio aliorum sacerdotum rem procrastinat.

4 Porro venerandus Domini Famulus, qui vivens semper humilitatis loco studuerat, etiam mortuus infimorum auxilio delectatur, sibi- que adjutores fieri requirit, quibus in hac vita se beneficii solatium præbuisse meminit. Homo si quidem, in vicino commanens, vocabulo Wi- neradus, religiosam, licet seculari habitu, du- cebat vitam, qui ex clientela quondam illius progenitus, ab ipso beato Viro bis commone- tur, uti ossa a loco sepulchri sustollat; cum ille anceps et hæsitans pergere dubitaret *, ita terribili comminatione tertio apprensus * concu- titur, certo die ad hoc peragendum designato, ut horrore visionis exterritus, statim consurge- ret, ac concite locum, sibi visione ostensum, cum presbytero adiens, effodere summo cona- mine inciperet. Neque expers in hoc desudan- do redditur, sed mox effodiendo in altum sa- cra pignora invenit i, et cum magna reverentia proferens sindone munda involvit. Agitur hoc die si dudum designata pridie Calendas Octo- bris, quæ dicata beato angelo Michaëli et omnium beatorum cœlestium virtutum militiæ per orbem reverenter recolitur. Ut autem ma- nifestum sancti Viri meritum fieret, tanta suavi- tas nectarei odoris, spectantibus populis, res- persa est, ut aromatum fragrantiam vinceret, et omnium ora in laudem Dei resoluta gloriam Dei pro tanta servi sui glorificatione unanimi- ter resonarent, qui odor gratissimæ redolentiæ tamdiu mansit, quousque in oratorium, quod in memoriam beatorum Apostolorum Petri et Pauli dedicatum erat, die quinta decima corpus transferretur. Non enim, qui adfuerunt sacerdotes ausi per se tantum opus præsumere k, sed sub diligenti custodia et condigna reverentia eodem loco dispositum episcopo Cameracensi Stephano l, ad cujus diœcesim pertinebat, festinant intimare, qui tanta mirabilia audiens, congau- dendo gratias Deo reddidit, paratus mox iter illuc accelerare et sanctum corpus pretiosissime tranferre, sed, ingruente cujusdam non præter- mittendæ causæ articulo, minime profectus est, verum archidiacono Gilbaldo fideliter exe- quendum injunxit. Idem coacervata multitudine

124 sanctas

A. ANONYMO.
non una re-
velatione aut
apparitione
prævia.

deteguntur.

* lege: perge-
ret dubitare
* lege: a S.
Gisleno ter-
tio appren-
te

A. ANONYMO. sanctas reliquias transferens, in praedicto reposuit oratorio.

furtimque a Melbodiensibus ablata et restituta;

5 Exin quanta in sui Alumni veneratione virtus divina ostenderit miracula ex sequentibus liquebit. Verum sermonem in laude sancti Viri et de ejus virtutibus narrationem brevibus concludere sententiis ratum videtur. Hoc igitur beati Viri corpus, cum e proximis virginum monasteriis, id est, Malbodio *m* vel Castriloco

clerici atque puella dissidentes ambirent, emissis ex priori eorum clanculo apparitionibus * furtim auferunt, dispositis in itinere obviantium turmis, in ecclesiam sanctae Dei Genitricis non sine ambitione provehunt; non renuit quippe Vir sanctus ex animo corpore visitare locum,

in quo merita virginis Aldegundis *n* rutilant, qui, ut sponsa Regis caelorum merito castitatis existeret, solers institutor insudaverat. Exin cum sacerdos Cellae beati Viri aeditus ac vicini circumquaque suspensi mœrore nimio de ablato corpore afficiuntur, apparuit idem quibusdam ex eis per visum consolans spondensque se celeriter reversurum, simulque monens, ut Malbodienses super hoc convenirentur. Hæc ut erant gesta, in notitiam Cameracensis ecclesiae perveniunt: at Stephanus, cujus supra memoravimus, pontifex ejusdem ecclesiastici juris periculo rem provenire considerans, per se ilico examinandam decernit; profectusque Malbodium majores natu advocans episcopali autoritate convenit. Sic reumptam sancti corporis glebam proprio, quod vivens assiduo initiaverat gemitu, domicilio ingenti honore et populorum prosecutione revehens venerabiliter relocavit *o*.

6 Post, Deo annuente, meritis servi sui intervenientibus, principum consilio decretum est, esse debere in loco hiis beneficiis insignito cætum ecclesiastici ordinis Majestati supernae continue militantem. Ergo monachico Ordine sub norma sancti habitus instituto majoribus demum virtutibus monasterium ipsum attollitur *p q*. In hoc puella quaedam nomine Dodrada *q*, cæca, merita S. Ghysleni supplex exposcens, dum attente in ecclesia stans perorat, luminum suorum recipit sanitatem. Item Fredelagus *r* dum similem patitur incommoditatem, pari devotione beneficium expetens, æqualem meretur sospitatem. Quid illud, quod de altera itidem puella contigisse oculis probatum est *s*? Ipsa Albrada dicta *t* dum acerbo languoris genere dissoluta,

omnibus membris ita inutilis perduraret, et finem vitæ exoptans S. Ghysleni intercessione suam animam, jubente Christo, migrare magnis vocibus supplicabat; quod et præstitum est, statimque effectus intonuit *; petito namque patre, quo se ad illius aedem vehere jubeat, concessit; prostrata coram altare, in hac prece perdurans, mortis debitum solvit. Non dubium, quin illius intercessio cyrographum peccatorum ejus potuerit solvere, qui, ut spiritus solveretur a corpore, tam facile potuit impetrare. Idem dum esset luminum aspectu privatus et staret post altaris parietem, dum in sacra celebratione Missæ salutaris Evangelii capitulum pronuntiaretur, iste diu amissum adeptus est visum *u*. Puer de vicino auditus officium amiserat, accedens ad memoriam beati Viri, pristinae salutis meruit redonari *x*.

7 Quidam Haimericus *y* funditus oculorum officio privatus, dum ad dictam memoriam fideliter sanitatem exposcit, lumine perduto reintegrari meruit. Mulier, vocabulo Ebrahai-

dis *z*, omnium artuum valetudine mulctata, videt revelatione beatum Confessorem certo tempore sanitatis sibi beneficium pollicentem, quæ tempus notatum dum præstolatur, basilicam adiit, munus debitum orationis voti offert, sperata tandem obtinet suffragia. Sed quanti * sit miraculo hæc in loco reliquiarum hæc * miratotes intueri, tamen et in remotis partibus majora sæpe ejus meritis provenire notum est. In territorio Suessionum fuerat olim abbas Elephantis *aa* dono tradita quaedam portio vineæ *bb* Cellæ Christi Confessoris ad nomen S. Petri Apostoli, sed, vetustate temporis adigente, ita oblivioni tradita, ut jam nec mentio de ea a procuratoribus ejusdem ecclesiae ulla fieret: verum illud prædiolum ab illius provincie indigenis (etsi viris prædictæ ecclesiae non esset ignotum) ita vindicabatur, ut penitus ex eo redditus numquam solverent. Ut autem virtus Sancti claresceret, contigit, duos occasione hujus ambitionis litigio dissidere. Ex his qui vices Sancti Petri defendebat Finodus, qui ad nomen SS. Crispini et Crispiniani *cc* vindicabat, Ghislebertus dicebatur; cumque verborum jaculis semet invicem diu perculissent, ventum est in agrum, lapis solo infixus hærebat, quo duarum possessionum agri conlimitabantur. Homo sancti Crispini instabat magno clamore, hunc infra illius vineæ agrum oportere transferre partemque alteri copulando secludere. Sed defensor vehementer renitens dicebat Dei indicio magis reservari debere, se constantissimum prolata rei testem, scilicet agrum illum, ut erat metatus, viris S. Petri cedi.

8 Tunc invasor audacter prosilit, lapidem vi magna divellere forasque nititur evolvere: mirum in modum, cum circa saxum desudat atque ut loco evellat, inani consumitur labore, oculus a capite extemplo ruens caligine circumfudit, orbis etiam vacuus gravissimo transfigitur dolore; itaque male cepta deserens pœnituit, præsumpta quæque detestans, ceteris terror vel exemplum correctionis fuit. Sed jam quid ad testimonium, ut credo, fidei vel operis nobis coram positus *dd* miraculi apparuerit, intinandum est. Quo enim tempore in ejusdem Cellæ monasterio interdiu morabatur quadam femina illic nomine Dada *ee* contractione ita curva, ut crura illius * tenderent, hæc beneficium Sancti dum præstolatur intra parvum tugurium pitantiæ * gratia ad januam loci elaborabat, siquidem cum primo nupta invisibilis opificis judicio hac incommoditate tangeretur, consilium habuit beati Ghysleni tumulum adire et. . . necessitatis opem exposcere: fecit, et petita fideliter impetrare meruit. Quare dum vellet ob impertitum sibi beneficium sub sacro velamine excubiis ecclesiae deservire, a viro requiritur, et ut ad negotium maritale redire debeat omnimodis urgetur, sed cum resistere nequiret, devicta [ad] thorum rediit, moxque pristino languori * mulctatur. Cum igitur tremens et gemens sera pœnititudine cum viro flecteretur, ad monasterium denuo reducit, ad cujus fores, ut dixi, cum se ad carnis voluptatem abductam deflendo nec non misericordiae opem intentius efflagitando, bis terna impleverat annorum circula *ff*.

9 Quo quidem tempore non parvum aliud (quod hic non prætermittendum ab re videtur) miraculum in hoc ipso monasterio ostensum est. Dolendum nimis et valde ingemiscendum nostrorum

Quo quidem tempore non parvum aliud (quod hic non prætermittendum ab re videtur) miraculum in hoc ipso monasterio ostensum est. Dolendum nimis et valde ingemiscendum nostrorum

A strorum peccatorum triste cyrographum, cuius adeo interius fomentum malæ adustionis exarsit, quo exterius ad insensibilem quoque materiam ardor incendii pervenerit, suspiria enim alta trahantur, cum ipsius fabricam basilicæ et crebra in circuitu domorum negligentia interveniente occulti Arbitri examine cernimus igni tradita. Hoc quidem lamentabile excidium provenit anno ab Incarnatione Domini nongentesimo trigesimo octavo, die Dominica, hora sexta XII Kalendas Septembris, Ghisleberto duce adversus Ottonem regem Saxonum, causa regni-concertante *gg*, Sed quamvis, ut dixi, adustionis indicium fletu et dolore inhabitantes repleverit, non minimum tamen consolationis dedit, quod cripta, quæ corpus illius simulque aliorum Sanctorum pignora intra ambitum septa eatenus incluse-rat, immobilis, undiquesæviente flammæ orbe, apparuit.

illustrantur. 10 Ibi post hæc, instante festivitate ejusdem, cum laudes nocturnalis officii in proxima S. Martini basilica agerentur, supra dicta mulier pernoctando exorans, optata salutis remedia consequi meruit. Cum enim pervigilem noctem in hac supplicatione haberet, inter hymnorum solemnia, dum quarta illius lectio recitaretur, salutari beneficio se visitari sensit et lento conamine surgere invisæ pedibus constitit, stupentibus cunctis, basilicam, quo cantus ecclesiasticus resonabat, nobis simul mirantibus *hh*, est ingressa, peractis dein vigiliis, cum res, ipsa exponente, omnibus innotuisset, abbas loci Gerardus omnisque cœtus fratrum laudes debitas supernæ magnificentia præconantes * gratias illi, qui eos servi sui Ghisleni meritis lætificatos benigne hactenus visitat * non deseruit, frequenti iteratione proclamant *ii*. Sed et mulier ecclesiæ ministeriis sub sacro velamine deservire promittens immensas ob datum sibi beneficium gratias agere non cessat. Tales enim medicos nobis divina largiri dignata est pietas, qui absque mora subveniant, sanant corpus ab incommodo ægritudinis.

ANNOTATA.

- a An Cruciamina?
 b Post absidem et altaris fenestram ex anonymo num. 17.
 c Eadem fere dicit anonymus num. 17.
 d Henricus Saxo, sive Auceps regnare in Austrasia seu Lotharingia cepit sub annum 925.
 e Ghislebertus toti ab eo Lotharingiæ præfectus est sub annum 929. Vide *Comm. præv.* num. 61.
 f Vide num. 48 *Comm. præv.*
 g Vide num. 56 *Comm. præv.*
 h Locum hunc Rainerus in Brabantia tum situm fuisse scribit, et Tithelrode nominat, unde profectus cæcus pedibus eodem die Baldurium (Baudour prope Gisenopolim) usque pervenerit:

Tielrode reperio ad Scaldim secundo circiter a Teneramunda milliari Antwerpam versus: sed nimum Gisenopoli hic locus distat, quam ut die uno cæcus pedibus iter instituens, ad propinquum huic vicum Baldurium pervenire potuerit. Villam Tiedeias anonymus regionis (id est, ut opinor, Hannoniæ) finitimam vocat; non desunt autem, qui Hainam fluvium Brabantia Hannoniæque terminum fuisse dicant: an forte anonymus pagum Tiesies non procul Haina fluvio et oppido, Roelx vernacule dictum, intellexerit?

i Sub annum 929. Vide *Comment. præv.* num. 61.

k Cautum quippe fuerat anno 813 in synodo Moguntina, ne quis Sanctorum corpora absque principis, episcoporum, synodique licentia transferret.

l Obiit 934, III Idus Februarii, teste Balderico lib. I *Chron.* cap. 68.

m Vide *Annotata in cap. 2 Vitæ lit.* p.

n Vide *Comm. præv.* num. 52.

o Circa annum 930, ut apparet. Vide *Comment. præv.* num. 61.

p Sub annum 933. Vide *Comm. præv.* num. 61.

q Hanc Godradam nominat Rainerus lib. *Miraculorum* cap. 9, ac Cervia ad Cellense monasterium venisse ait: est, ut opinor, Cervia Hannoniæ oppidum, vulgo Chievre.

r Rainero cap. 4 civis Cameracensis.

s En testem oculatum.

t Rainero vero cap. 5 Adalbrada ex pago Mortuuo (alibi lego Mortino) forte Mortaigne ad Scaldim inter Condatum et Tornacum.

u De hoc cæco agit Rainerus cap. 6, additque Leodio ad Cellense monasterium venisse.

x De hoc Rainerus cap. 7: venit e villa Bel-diniaco, quam noster Gisenopoli vicinam vocat. An forte est Baudegnies vicus prope oppidum Quenoy?

y Valentinianensis Rainero cap. 8.

z Venit ex villa S. Salvii prope Valentianas seu Valencenas secundum Rainerum cap. 9.

aa Vide num. 57 *Comm. præv.*

bb Alamannis dicitur Rainero cap. 9. Plura habes num. 57 *Comm. præv.*

cc Ordinis S. Benedicti monasterium est prope Augustam Suessionum, dictum S. Crispinus Major.

dd Alterum oculati testis testimonium.

ee De Dada agit Rainerus cap. XI in Ms., apud nos servato.

ff Desideratur in Ms., apud nos servato, de Miraculis S. Giseni, auctore Rainero, miraculum factum in favorem Simonis, abbatis Cellensis, de venditis Patroni sui reliquiis accusati, quo de actum num. 69 *Comm. præv.*: sed in Giseniano codice cap. XI reperitur.

gg De his vide dicta num. 66 *Comm. præv.*

hh Rei igitur gestæ auctor noster interfuit.

ii Interfuit itaque his etiam S. Gerardus.

